

ỨNG DỤNG HOA VĂN VIỆT CỔ TRONG THIẾT KẾ HỌA TIẾT TRANG TRÍ TRÊN TRANG PHỤC CHO THIẾU NIÊN

APPLICATION OF ANCIENT VIETNAMESE PATTERNS IN DECORATIVE MOTIFS DESIGN ON COSTUMES FOR TEENAGERS

Phạm Thị Thắm^{1*}, Nguyễn Trọng Tuấn¹, Nguyễn Thị Kim Hòa¹,
Phạm Thu Cát², Lưu Thị Diệu Thúy², Lưu Thị Mai Lan³

TÓM TẮT

Bài báo trình bày kết quả nghiên cứu họa tiết trang trí hoa văn Việt Cổ ứng dụng trên trang phục hiện đại cho thiếu niên. Hình mẫu hoa văn thời tiền sử và sơ sử đã được nhóm nghiên cứu phân tích tạo hình về đường nét, bố cục... Từ đó tạo nên những hình mẫu họa tiết trang trí trang phục cho thiếu niên Việt Nam. Những mẫu thiết kế được nghiên cứu, sáng tạo dựa trên kết quả điều tra, nhu cầu sử dụng trang phục, cũng như thị hiếu thẩm mỹ của thiếu niên Việt Nam.

Từ khóa: Họa tiết trang trí, họa tiết Việt Cổ, hoa văn Việt Nam, thời trang tuổi teen, thời trang trẻ.

ABSTRACT

The article presents the results of research on decorative motifs of ancient Vietnamese patterns applied on modern costumes for teenagers. Patterns of prehistoric and protohistoric periods have been analyzed in terms of contours, layouts, etc. Thereby patterns of decorative motifs in costumes for Vietnamese teenagers are created. The designs are researched and created basing on the results of the survey, the needs of using costumes, as well as the aesthetic tastes of Vietnamese teenagers

Keywords: Decorative motifs, ancient Vietnamese motifs, Vietnamese patterns, teen fashion, young fashion.

¹Khoa Công nghệ May & TKTT, Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội

²Khoa May và thời trang, Trường Cao đẳng Kinh tế Công nghiệp Hà Nội

³Trường Đại học Kinh tế Kỹ thuật Công nghiệp

*Email: thamph@gmail.com

Ngày nhận bài: 20/01/2022

Ngày nhận bài sửa sau phản biện: 28/02/2022

Ngày chấp nhận đăng: 25/4/2022

CHỮ VIẾT TẮT

BST: Bộ sưu tập

NNC: Nhóm nghiên cứu

1. GIỚI THIỆU

Nghiên cứu về tạo hình thẩm mỹ dân tộc đã được rất nhiều các nhà thiết kế Mỹ thuật nói chung và các nhà thiết kế thời trang nói riêng quan tâm khai thác. Với ý tưởng thiết kế này họ đã đạt được những thành công nhất định. Những yếu tố tạo hình có nguồn gốc từ văn hóa dân tộc

luôn chứa đựng những giá trị độc đáo, bởi nó thể hiện những tư duy sáng tạo mang dấu ấn riêng, bản sắc của từng dân tộc. Chính vì vậy, nó là nguồn cảm hứng bất tận cho các nhà thiết kế thời trang trên thế giới, giúp họ đưa ra các bộ sưu tập thời trang hiện đại kế thừa bản sắc dân tộc của quốc gia, vùng miền đó.

Trong những thập niên đầu của thế kỷ XX phong cách dân tộc là một yếu tố quan trọng trong việc thử nghiệm mới mẻ trên trang phục hiện đại của phụ nữ, nhà thiết kế người Pháp Paul Poiret đã sáng tạo những mẫu trang phục dựa trên việc thay đổi đường nét và hình dạng của bộ áo Kimono Nhật Bản. Hay Mariano Fortuny đã có cảm hứng từ trang phục thời Trung Cổ và nghệ thuật châu Âu, đặc biệt là thời Phục Hưng vào thiết kế bộ sưu tập thời trang của mình.

Mùa hè 2015, bộ sưu tập thời trang của Dodo Bar Or ra mắt công chúng, lấy ý tưởng từ kỹ thuật truyền thống của nền văn hóa Trung Đông, tác giả đã sử dụng kết cấu, in, trang trí, kiến trúc, thiết kế nội thất, đồ họa, màu sắc để đưa vào bộ sưu tập thời trang dạo phố.

Đặc biệt phải kể đến mẫu thiết kế của Kansai Yamaha, việc lấy ý tưởng từ nghệ thuật dân gian truyền thống Nhật Bản, đưa vào những trang phục đương đại một cách ấn tượng, táo bạo. Điều này đã tạo nên tên tuổi của ông, mở đầu cho những trào lưu về phong cách thời trang hiện đại, nổi loạn, phá vỡ mọi ranh giới và những quy chuẩn. Từ đó ông xây dựng nên thương hiệu thời trang vô cùng độc đáo dành cho giới trẻ, mang đậm dấu ấn văn hóa Nhật Bản.

Sự phát triển lĩnh vực thời trang ở Việt Nam đang rất mạnh mẽ, các ý tưởng từ văn hóa dân tộc luôn là nguồn cảm hứng vô tận cho các nhà thiết kế, được khai thác nhiều trong các bộ sưu tập. Lấy cảm hứng từ những tác phẩm tranh dân gian của làng Đông Hồ, nhà thiết kế Hồ Trần Dạ Thảo đưa ra bộ sưu tập Mùa hạnh phúc. Tại Liên hoan phim Cannes hồi tháng 5/2017, diễn viên Angela Phương Trinh đã gây sự chú ý tới cộng đồng thời trang quốc tế khi xuất hiện trong chiếc đầm có hình ảnh dân gian "em bé ôm gà trống" được thêu tay trên nền vải gấm. Ngay sau đó, bộ trang phục do nhà thiết kế (NTK) Thủy Nguyễn thực hiện, đã lọt vào top những trang phục đẹp nhất tại sự kiện do tạp chí Vogue Italia bình chọn.

Tuy nhiên các các bộ sưu tập chủ yếu vẫn mang tính trình diễn, hoặc dừng ở phạm vi nghiên cứu, mà chưa đưa vào sản xuất công nghiệp. Các sản phẩm trong ngành công nghiệp thời trang ở Việt Nam lại chưa thể hiện rõ các đặc trưng riêng, các giá trị văn hóa dân tộc đặc sắc.

Bên cạnh đó, các xu hướng thời trang mới trên thế giới đang được giới trẻ Việt Nam tiếp nhận một cách nhanh chóng. Thanh thiếu niên luôn là đối tượng tiên phong trong việc tiếp nhận các trào lưu đó. Bởi họ đang ở lứa tuổi thích khám phá, hào hứng với những cái mới mẻ, khác lạ. Đặc biệt là thích trang phục ấn tượng, gây sự chú ý, làm nổi bật cá tính. Vì vậy, bên cạnh việc nâng cao năng lực thẩm mỹ, xu hướng thời trang mới, phù hợp với xu thời đại cho thiếu niên thì vấn đề gìn giữ và phát huy bản sắc văn hóa của dân tộc trong cách ăn mặc cần được chú trọng. Bởi nhóm tuổi thanh thiếu niên chính là chủ nhân của tương lai đất nước, chúng có trách nhiệm hiểu và bảo vệ những giá trị văn hóa truyền thống dân tộc của Việt Nam. Chính vì thế, những thương hiệu thời trang, các nhà thiết kế cũng cần phải có những ưu ái, sáng tạo, tôn vinh những ý tưởng tạo ra các sản phẩm thời trang dành cho lứa tuổi này. Theo báo cáo về “Sự phát triển các kết nối thương hiệu ở trẻ em và thanh thiếu niên”, Brands Việt Nam, tác giả Nguyễn Phương Quỳnh đã chỉ ra vai trò của các thương hiệu thời trang trong việc định hướng, truyền thông, kết nối với đối tượng trẻ em và vị thành niên [4].

Song, nhìn lại thị trường thời trang nội địa và trên các sàn diễn thì có thể thấy thời trang dành cho thiếu niên vẫn chưa thực sự được quan tâm. Các bộ sưu tập chủ yếu dành cho người lớn, các thương hiệu thời trang cũng tập trung nhiều cho đối tượng thiếu nhi hoặc những người trưởng thành. Việc tìm kiếm trang phục phù hợp cho lứa tuổi thiếu niên gặp nhiều khó khăn.

Trong việc tạo nên những dấu ấn riêng cho trang phục, thì họa tiết trang trí đóng một vai trò quan trọng. Do đó việc thiết kế mẫu hoa văn họa tiết trang trí nhằm tạo ra dòng sản phẩm thời trang cho thiếu niên, đáp ứng nhu cầu xã hội là vô cùng cần thiết. Dựa trên những tư duy này, nhóm nghiên cứu đã khai thác và sáng tạo bộ sưu tập thời trang có ý tưởng từ hoa văn Việt Cổ dành cho thiếu niên Việt Nam. Những mẫu thiết kế đã được nghiên cứu dựa những quá trình điều tra tâm lý, nhu cầu mặc trang phục của nhóm tuổi. Chính điều này đã giúp nhóm nghiên cứu đưa các sản phẩm sáng tạo tới các em một cách tự nhiên nhất.

2. CƠ SỞ LÝ THUYẾT

2.1. Nghiên cứu hình mẫu hoa văn Việt Nam thời tiền sử và sơ sử

Hoa văn cổ là những đường nét từ đơn giản đến cầu kỳ, được người Việt xưa thực hiện bằng cách vẽ, chạm khắc, gò, nặn, đúc,... trên các chất liệu khác nhau nhằm mô tả một hiện tượng sự vật, truyền tải một thông điệp, hoặc trang trí, làm đẹp cho một sản phẩm cụ thể.

Với phương pháp phân tích và tổng hợp những hình mẫu hoa văn Việt Cổ, dưới góc độ văn hóa và lịch sử nhóm tác giả đã nghiên cứu để thấy được các giá trị nghệ thuật

trong các nhóm hoa văn giai đoạn thời tiền sử và sơ sử. Hoa văn Việt Cổ được chia thành nhiều nhóm, dưới đây là một số nhóm hoa văn:

2.1.1. Hoa văn thời tiền sử

Thời tiền sử được coi là là thời kỳ dài nhất trong lịch sử loài người. Các nhà khảo cổ đã chia giai đoạn này thành từng nền văn hóa, ứng với từng thời kỳ lịch sử nhau. Đó là nền văn hóa Sơn Vi thuộc sơ kỳ đồ đá giữa, cách ngày nay khoảng 3 vạn năm, Văn hóa Hòa Bình, Văn hóa Bắc Sơn, thuộc sơ kỳ đồ đá mới, cách nay khoảng một vạn năm, văn hóa Quỳnh Văn, văn hóa Bàu Tó, văn hóa Đa Bút,... mỗi nền văn hóa mang một sắc thái địa phương riêng.

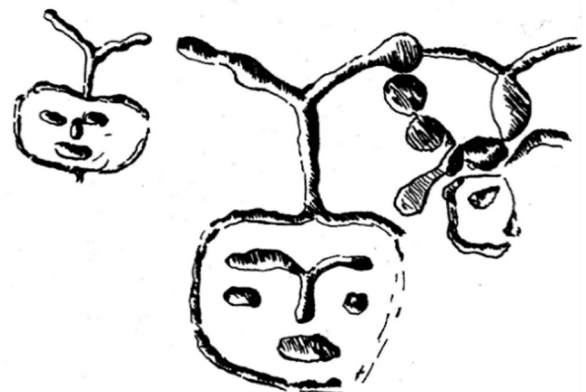
Hoa văn trong giai đoạn này chủ yếu được tìm thấy trên đá và xương. Việc tạo ra các hoa văn trên đá - xương thực chất chưa phải vì mục đích làm đẹp cho đồ vật, mà nhằm phục vụ cho các tôn giáo nguyên thủy. Có thể chia các loại hoa văn thành 2 nhóm:

- Hoa văn khắc vạch hình học đơn giản

Các hình khắc chạm ban đầu chỉ đơn thuần là những đường kẻ vạch song song với lối đục vụng về trên các vật dụng của người tiền sử. Chẳng hạn như hình khắc trên riu đá nhỏ ở hang Lèn Đất (Lạng Sơn), hoặc những vạch xiên, đứt đoạn trên viên cuội ở mái đá Làng Mý (Hòa Bình)... rồi phát triển thành các đường kỳ hà và đường gấp khúc, các hình tròn, hình vuông có chủ ý (giống như hình mặt người) trên các di chỉ Đông Kỵ (Thái Nguyên).

- Hoa văn có chủ đề

Cùng với sự tiến bộ trong việc chế tác các công cụ sản xuất, thì các hình hoa văn chạm khắc này lại thể hiện trình độ cao hơn, tạo nên những đồ án về động thực vật, như hình đầu thú trên mái đá chòm Đồng Đòng (Thanh Hóa) hay hình thảo mộc thể hiện trên một chiếc dùi làm bằng xương ở hang Lam Gan (Hòa Bình). Đặc biệt, việc thể hiện trình độ cũng những những giá trị nghệ thuật cao hơn này của kỹ thuật khắc vạch, các nhà khảo cổ học đã phát hiện ra một số hình người trên đá trong các di chỉ khảo cổ học thuộc văn hóa Hòa Bình và văn hóa Bắc Sơn.

Hình 1. Hình mặt người trên hang Đồng Nội [5]

Có thể thấy, thời tiền sử ở nước ta là một giai đoạn sơ khai, hình thành xã hội, con người đã phải đấu tranh với môi trường thiên nhiên để tồn tại. Nhờ lao động mà tư duy

thẩm mỹ dần dần được hình thành, hoa văn trang trí ra đời. Tuy các nét chạm khắc còn sơ khai, vụng về, nhưng qua đó giúp ta hiểu được đời sống tinh thần và sự sáng tạo của người Việt Nam thời tiền sử.

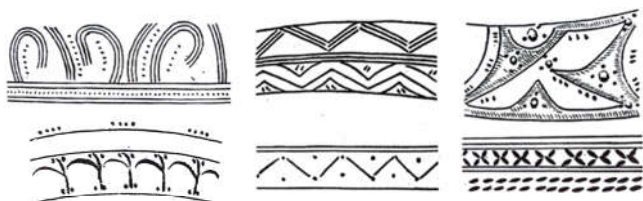
2.1.2. Hoa văn thời sơ sử (thời kỳ dựng nước)

Thời sơ sử kéo dài 2000 năm, bắt đầu từ thời đại đồng thau đến sơ kỳ đồ sắt với sự hình thành nhà nước Văn Lang và nhà nước Âu Lạc, từ khoảng đầu thế kỉ III TCN đến năm 179 TCN. Nhiều nhà sử học, khảo cổ học đều thống nhất chia thời đại dựng nước làm bốn giai đoạn, tương đương với bốn nền văn hóa: Phùng Nguyên - Đông Đậu - Gò Mun và Đông Sơn. Các di chỉ văn hóa giai đoạn này được tìm thấy ở nhiều tỉnh thành trên đất nước ta như Vĩnh Phúc, Phú Thọ, Hà Nội, Hải Phòng, Thanh Hóa, Nghệ An,...

Việc trang trí hoa văn này được các cư dân Lạc Việt thực hiện phần vì phục vụ các nghi lễ tôn giáo, phần vì làm đẹp. Hoa văn được tìm thấy trên quần áo, nhà cửa, đồ gốm, nhạc cụ hay các công cụ phục vụ sản xuất và thậm chí cả vũ khí,... Nổi bật trong giai đoạn này có ba nhóm

- Hoa văn hình kỷ hà

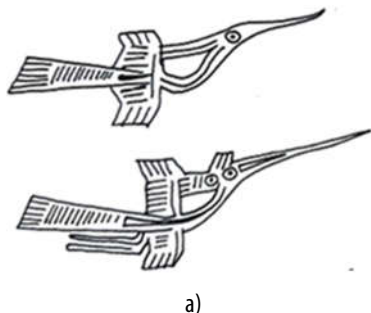
Hoa văn kỷ hà có khoảng 20 mẫu hoa văn tiêu biểu, được chia thành nhiều nhóm. Trong đó bao gồm những hoa văn đơn giản từ những đường vạch thẳng hay các nét chấm vạch xen kẽ, đến những đường gãy góc dạng hình học, hay các các đường cong uốn lượn, các hình hoa lá cách điệu,...

Hình 2. Hoa văn hình kỷ hà trên gốm Hoa Lộc [5]

- Hoa văn đề tài động vật

Về đề tài động vật, hoa văn giai đoạn này nổi lên rõ nét nhất là hình ảnh các loài chim có mỏ, thuộc họ cò, đây là con vật vô cùng thân quen với người nông dân Việt Nam. Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng, loài chim này có thể là "vật tổ" mà người dân đã tôn thờ, nó đóng một vai trò quan trọng trong đời sống tinh thần của người Đông Sơn. Bên cạnh loại chim Lạc Việt, thì các loài thú khác như: bò, chó, hươu, voi, cáo - chồn và các con vật dưới nước như cá, cá sấu,... cũng được mô phỏng trên các trang trí.

a)

b)

Hình 3. Hoa văn đề tài động vật [5]

(a) Hoa văn trên trống đồng Sông Đà và Ngọc Lũ

(b) Hoa văn hình hươu trên rìu xéo Đông Sơn

- Hoa văn đề tài sinh hoạt của con người

Hoa văn các loại hình nhà với nhiều kiểu mái khác nhau, hoa văn các loại hình thuyền gắn liền với các cảnh lễ hội, hoa văn dàn nhạc trống đồng, hoa văn về tục giã gạo hay hoa văn về các loại hình nhảy múa.

a)

b)

Hình 4. Hoa văn đề tài sinh hoạt [5]

(a) Hình nhà trên trống đồng Ngọc Lũ

(b) Hình thuyền trên thạp Đào Thịnh

Những hình mẫu hoa văn thời kỳ này đều đạt được tính ước lệ cao, cách điệu những đặc trưng của loại hình văn hóa nông nghiệp, thông qua loại hình nghệ thuật trang trí, các nghệ nhân xưa đã gửi gắm những nội dung, ý nghĩa nhất định, có thể chúng ta chưa giải mã được đầy đủ. Nhưng những giá trị văn hóa, nghệ thuật từ hệ thống hoa văn cổ mà cha ông ta đã để lại là không thể phủ nhận, nó cần được gìn giữ, kế thừa và phát huy cho các thế hệ sau.

2.2. Nghiên cứu nhu cầu thẩm mỹ khách hàng về thời trang dành cho thiếu niên

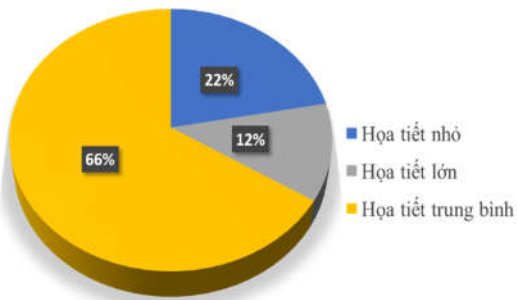
Bằng phương pháp điều tra, khảo sát, nhóm tác giả tiến hành khảo sát khách hàng mục tiêu qua phiếu điều tra. Nhóm nghiên cứu đã tiến hành khảo sát bằng phương

pháp online thông qua các kênh như: các trang bán hàng, các nhóm phụ huynh, diễn đàn và các kênh thông tin trên mạng xã hội. Cùng với việc thực hiện khảo sát trực tiếp tại một số trung tâm thương mại và các trường trung học. Với 500 phiếu khảo sát được gửi tới các nhóm đối tượng bao: Nhân viên bán hàng thời trang, phụ huynh, học sinh các trường thuộc 5 quận nội thành Hà Nội.

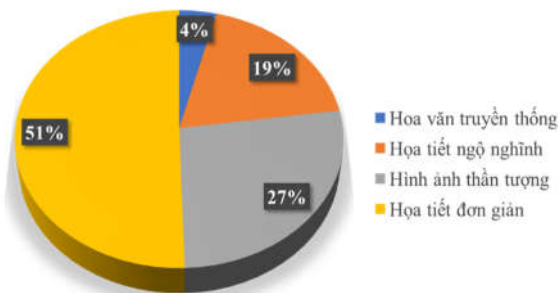
Phiếu khảo sát đề cập đến các nội dung về nhu cầu, chất liệu, kiểu dáng, màu sắc, chất lượng sản phẩm và đặc biệt quan tâm đến họa tiết trang trí trên trang phục.

Dựa trên các câu trả lời về họa tiết trang trí trên trang phục cho thiếu niên, nhóm tác giả đã tổng hợp được các mong muốn của của người sử dụng thông qua biểu đồ hình 4. Trong đó, với tỷ lệ 66% số người mong muốn họa tiết trang trí có kích thước trung bình và 51% thích họa tiết đơn giản.

Đúng với những nghiên cứu ban đầu, số lượng khá lớn (chiếm 27%) các bạn thiếu niên thích hình ảnh thân tượng hoặc mặc theo những người nổi tiếng mà mình hâm mộ. Tỷ lệ 4% số người thích họa tiết trang trí là các hình hoa văn truyền thống, là con số không nằm ngoài dự đoán của các nhà chuyên môn trong lĩnh vực thiết kế quần áo cho đối tượng trẻ. Như vậy, việc đưa hoa văn truyền thống vào trang phục cho thiếu niên là điều vô cùng khó khăn.

(a) Yêu cầu về độ lớn

(b) Yêu cầu về kiểu cách

Hình 5. Biểu đồ thể hiện yêu cầu về họa tiết in trên các sản phẩm thời trang dành cho thiếu niên trong độ tuổi khảo sát

Từ mục tiêu ban đầu kết hợp với kết quả khảo sát khách hàng, nhóm nghiên cứu tiến hành thiết kế các mẫu họa tiết trang trí trên từng vị trí cho trang phục cho thiếu niên, phù hợp với xu hướng, nhu cầu người tiêu dùng mà vẫn đảm bảo mục tiêu bảo tồn giá trị văn hóa truyền thống.

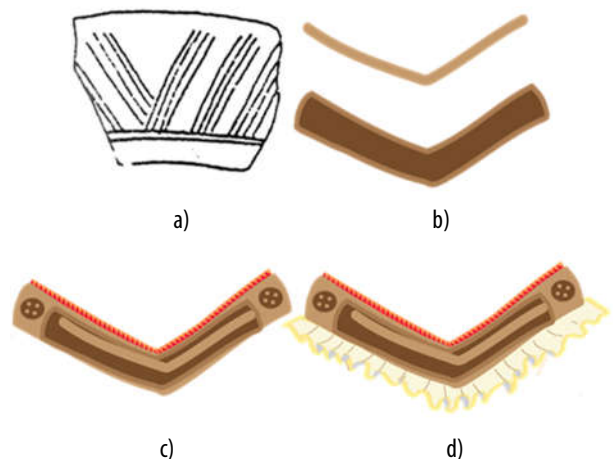
2.3. Ứng dụng hoa văn Việt cổ, thiết kế các mẫu họa tiết trang trí trên trang phục cho thiếu niên

Từ những nghiên cứu tổng hợp các tư liệu về hoa văn Việt Nam truyền thống, kết hợp với kết quả khảo sát thị trường và xu hướng thời trang cho đối tượng thiếu niên ở thành phố Hà Nội, nhóm tác giả đã sử dụng các phần mềm đồ họa máy tính để thiết kế các mẫu họa tiết trang trí cho trang phục dành cho thiếu niên (12 - 17 tuổi). Các mẫu họa tiết được chia thành hai nhóm, nhằm trang trí trên các vị trí khác nhau của trang phục.

- Họa tiết trang trí đường diềm

Nhóm tác giả khai thác các hoa văn khắc vạch thời tiền sử hay những hoa văn hình kỷ hà thời sơ sử để tạo ra các mẫu thiết dạng đường diềm khác nhau. Đây là những hoa văn nhỏ, đơn giản, tự nhiên nhưng khi thay đổi vị trí các chi tiết tạo nên các đường trang trí sinh động và dễ dàng trang trí trên các đường viền của trang phục.

Có thể thấy, bản chất các hoa văn dạng các đường chạm khắc hay hoa văn đường kỷ hà, đã được sử dụng để làm các đường ranh giới trong các đồ án trang trí của người xưa. Tuy nhiên, những họa tiết này đơn giản, chỉ là những nét vẽ nguệch ngoạc, bố cục không rõ ràng, sự sắp xếp có thể lộn xộn, chủ yếu được trang trí trên các vật dụng đồ đá, đồ đồng,... Nhóm nghiên cứu tiến hành sao chép lại, chỉnh sửa, sắp đặt theo các trật tự khác nhau, tạo ra các hình trang trí với bố cục chặt chẽ mà không làm mất đi những giá trị đặc trưng vốn có của nhóm hoa văn thời kỳ này. Những đường nét thiết kế tỉ mỉ, mềm mại và sắp đặt tạo lên các chi tiết cụ thể của trang phục.

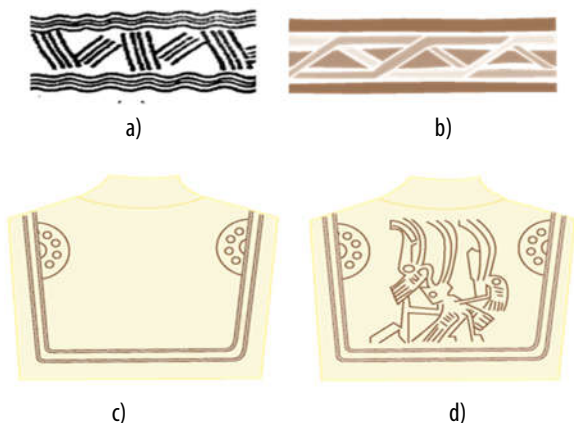
Hình 6. Thiết kế họa tiết trang trí đường diềm từ hoa văn khắc vạch hình chữ V lồng

a) Họa tiết cổ [5]; b, c, d) Họa tiết do nhóm nghiên cứu thiết kế

Cụ thể, từ nhóm hoa văn khắc vạch thời tiền sử (hình 6a), nhóm tác giả đã vẽ lại với đường nét to - nhỏ, đậm - nhạt khác nhau (hình 6b), thêm các chi tiết hình tròn (hình 6c), sau đó sắp xếp trong bố cục mới (hình 6d), có thể đặt ở vị trí cổ áo, đường can ngực,...

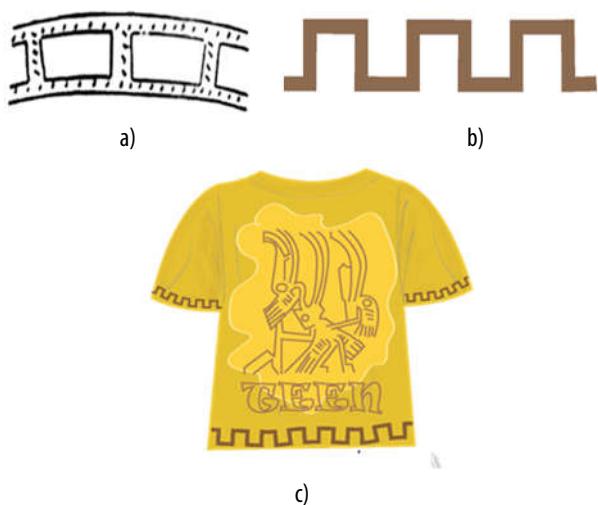
Vẫn với mô tip hoa văn hình chữ V (hoa văn trên gốm của văn hóa Đông Đậu), ở hình 7 cũng là cách thức thiết kế

đó, từ mẫu hoa văn cổ (hình 7a), nhóm tác nhưng nhóm tác giả lại tạo ra một bố cục khác, tỉ mỉ và chi tiết hơn để tạo ra họa tiết đường diềm (hình 7b) và trang trí trên đường viền ngực áo (hình 7c), kết hợp với hoa văn khác để hoàn thiện mẫu trang mẫu thiết kế (hình 7d)

Hình 7. Thiết kế họa tiết trang trí đường diềm từ hoa văn hình chữ V trên gồm
a) Họa tiết cổ [5]; b, c, d) Họa tiết do nhóm nghiên cứu thiết kế

Tương tự như vậy, nhóm tác giả đã khai thác hoa văn hình chữ nhật, trên đồ gốm của văn hóa Hoa Lộc để thiết kế đường diềm trang trí trên gấu áo (hình 8).

Hình 8. Thiết kế họa tiết trang trí đường diềm từ hoa văn hình chữ nhật
a) Họa tiết cổ [5]; b, c) Họa tiết do nhóm nghiên cứu thiết kế

- Họa tiết trang trí độc lập

Khai thác từ những hình vẽ có chủ ý, những hoa văn chạm khắc động thực vật, hình người hình thú thời Tiền sử, cho đến các dạng hoa văn để tài hiện thực thời Sơ sử. Với đường nét hoa văn mộc mạc, cách điệu giản đơn có phần hỗn nhiên, nhưng lại rất phù hợp với nhu cầu và cá tính của nhóm lứa tuổi thiếu niên. Do đó, từ những hoa văn cổ này, với việc thiết kế tạo bố cục mới, kết hợp thêm các chi tiết nhỏ hiện đại (hình chữ, biểu tượng,...) để phù hợp với sở thích các bạn trẻ, phù hợp xu hướng, nhóm tác giả tạo ra các mẫu họa tiết trang trí trên mảng chính của trang phục dành cho thiếu niên.

Hình 9. Thiết kế họa tiết trang trí độc lập từ hoa văn Việt cổ

a) Họa tiết cổ [5]; b, c, d, e) Họa tiết do nhóm nghiên cứu thiết kế

Cụ thể, hình 9 là một trong các giải pháp thiết kế họa tiết độc lập. Từ mẫu hoa văn hình cò bọ trên trống đồng Đông Sơn (hình 9a), nhóm tiến hành vẽ lại mẫu (hình 9b), chọn các chi tiết phụ phù hợp với yêu cầu của đối tượng nghiên cứu, thiết kế các chi tiết phụ (hình 9c, d), sắp xếp chi tiết chính - phụ để tạo ra các dạng bố cục trang trí mới trên trang phục (hình 9e).

Với cách thức trên, nhóm nghiên cứu có thể tạo ra rất các họa tiết trang trí khác nhau. Tuy nhiên trong phạm vi bài báo này, chúng tôi xin được trình bày một số mẫu tiêu biểu.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

Dựa trên những nghiên cứu về hoa văn Việt cổ, qua hai giai đoạn thời tiền sử và sơ sử, nhóm tác giả đưa ra hai nhóm mẫu thiết kế họa tiết trang trí cho trang phục thiếu niên (12 - 17 tuổi).

3.1. Nhóm mẫu họa tiết trang trí đường diềm trên trang phục dành cho thiếu niên

Nhóm tác giả đưa ra 10 nhóm mẫu họa tiết trang trí đường diềm khác nhau. Trong đó, mỗi nhóm mẫu họa tiết bao gồm họa tiết chủ đạo và nhiều họa tiết nhỏ, với nhiều sự sắp đặt khác nhau, giúp ứng dụng trên các vị trí trang phục khác nhau như: cổ áo, tay áo, gấu áo, gấu quần, mép các đường xẻ, đường viền....

Hình 10. BST thời trang với mẫu họa tiết trang trí đường diềm

Như vậy, từ những hoa văn đơn giản thời tiền sử và sơ sử, nhóm tác giả đã mạnh dạn làm mới, tạo nên các đường

trang trí mềm mại nhưng sinh động trên trang phục. Từ một mẫu hoa văn có thể cho nhiều giải pháp thiết kế, tạo ra nhiều mẫu trang trí trên bất kỳ vị trí đường điểm nào của trang phục. Và đặc biệt thú vị là chính sự đơn giản, mộc mạc qua nét các nét chạm khắc vùng về của người xưa lại có sự tương đồng với sở thích, cá tính của nhóm lứa tuổi thiếu niên, nhờ đó có thể tạo nên các mẫu họa tiết trang trí trang phục hiện đại, phù hợp xu hướng.

3.2. Nhóm mẫu họa tiết trang trí độc lập trên trang phục dành cho thiếu niên

Từ mong muốn của đối tượng nghiên cứu về kích thước, kiểu cách họa tiết trang trí, dựa trên các họa văn thời cổ đại, nhóm tác giả đã thiết kế 10 nhóm họa tiết trang trí mảng chính. Trong đó, mỗi nhóm mẫu họa tiết bao gồm họa tiết chủ đạo và nhiều họa tiết nhỏ. Mỗi nhóm họa tiết có thể trang trí trên các vị trí khác nhau của trang phục. Từ đó, tạo ra các bộ sưu tập thời trang khác nhau. Chẳng hạn, trong bộ sưu tập (hình 10), từ mẫu họa văn hình Diệc trên trống đồng Hoàng Hạ, nhóm đã thiết kế được bộ sưu tập thời trang dành cho thiếu niên, với các họa tiết trang trí trên cổ áo, ngực áo, thân áo,...

Hình 11. BST thời trang với họa tiết trang trí thiết kế từ hình chim trên trống đồng Hoàng Hạ

Hay với một hình ảnh khác của chim Việt, nhóm đã chọn các giải pháp thiết kế đa dạng để tạo ra bộ sưu tập hoàn toàn mới (hình 11)

Hình 12. BST thời trang với họa tiết trang trí độc lập hình chim Việt

Với phương pháp triển khai thiết kế họa tiết trang trí các mảng chính trên trang phục hiện đại dành cho giới trẻ từ các mẫu họa văn cổ, tưởng chừng là rất khó khăn. Nhưng lại có những thuận lợi đáng kể, do đặc trưng trong văn hóa

của người Việt và cụ thể là nghệ thuật hình khối, có tính biểu trưng cao. Các mẫu họa văn tuy là mô phỏng đời sống, từ động vật, thực vật, nhà cửa hay các sinh hoạt của con người, nhưng tất cả hình ảnh đều được cách điệu dưới dạng biểu tượng. Đặc biệt họa văn giai đoạn tiền sử và sơ sử, được giản lược chỉ còn các chi tiết chính. Do đó, những mẫu họa văn này khi đưa vào trang phục hiện đại rất dễ dàng, tiện lợi. Các nhà thiết kế có thể sử dụng luôn các hình mẫu đó làm chi tiết chủ đạo cho các mẫu họa tiết trang trí. Bên cạnh đó, việc khai thác nhu cầu của đối tượng nguyên cứu để thiết kế chi tiết phụ trợ, tạo các bố cục khác nhau, đã giúp các nhà thiết kế hình thành chuỗi các mẫu họa tiết trang trí, đặt ở các vị trí khác nhau trên trang phục. Từ đó, có thể tạo ra vô số các mẫu thiết kế trang phục ứng dụng cho thiếu niên.

4. KẾT LUẬN

Trong bài báo này, nhóm tác giả đã trình bày ứng dụng kết quả nghiên cứu thiết kế mẫu họa tiết trang trí trên trang phục dành cho thiếu niên. Từ việc nghiên cứu họa văn Việt cổ, kết hợp khảo sát nhu cầu khách hàng, xu hướng thời trang, nhóm tác giả đã đưa ra hai nhóm họa tiết trang trí trên phục cho thiếu niên. Trong mỗi nhóm có thể bao gồm rất nhiều họa tiết khác nhau, đưa vào những vị trí khác nhau trên trang phục. Song, tất cả các mẫu thiết kế này đều có một điểm chung, đó là sự giao thoa giữa yếu tố truyền thống và hiện đại, hòa hợp giữa cá tính của giới trẻ với bản sắc văn hóa của dân tộc Việt.

Hướng nghiên cứu này có thể giúp tạo ra một dòng sản phẩm thời trang dành cho thiếu niên và giới trẻ nói chung. Tạo ra một dòng sản phẩm ứng dụng, sản xuất công nghiệp mang đầy đủ nét đặc trưng của văn hóa Việt mà vẫn phù hợp với xu hướng chung của thế giới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. ElodieGentina, L.J.Shrum, Tina M. Lowrey, 2016. *Teen attitudes toward luxury fashion brands from a social identity perspective: A cross-cultural study of French and U.S. teenagers*. Journal of Business Research 69(12).
- [2]. <http://fashion-history.lovetoknow.com/clothing-around-world/ethnic-style-fashion>
- [3]. Sacchan, 2020. *Something about designer Kansai Yamamoto, a leader in contemporary Japanese fashion*. <https://vn.japo.news/contents/doi-song/bon-mua/115072.html>
- [4]. Nguyen Phuong Quynh, 2017. *Su phat trien cac ket noi thuong hieu o tre em va thanh thieu nien*. <https://academic.oup.com/jcr/article-abstract/32/1/119/1796308 CBN6/TDTU>
- [5]. Nguyen Du Chi, 2003. *Hoa van Viet Nam*. Arts Publishing House, Hanoi.

AUTHORS INFORMATION

Pham Thi Tham¹, Nguyen Trong Tuan¹, Nguyen Thi Kim Hoa¹, Pham Thu Cat², Luu Thi Dieu Thuy², Luu Thi Mai Lan³

¹Faculty of Garment Technology & Fashion Design, Hanoi University of Industry

²Faculty of Garment & Textile and Fashion Design, Hanoi College of Industrial Economics

³University of Economics - Technology for Industries